

REIJO VUORENTO:

SUOMEN EI TULISI OSALLISTUA EUROBONDEIHIN

Kirjoittaja on Kuntaliiton apulaisjohtaja ja Kuntien takauskeskuksen valtuuskunnan varapuheenjohtaja.

Euroalueen kaavailemat yhteiset velkakirjat lisääisivät myös Suomen kuntien kustannuksia. Raha olisi pois veronmaksajia hyödyttävistä investoinneista.

Euroopan komissio on esittänyt euroalueen velkakriisin hoitoon niin sanottuja eurobondeja eli vakausvelkakirjoja. Valtion vastuun ohella velkakirjat vaikuttaisivat myös Suomen kuntien varainhankinnan kustannuksiin.

Velkakirjalla velallinen sitoutuu maksamaan sijoittajalle velan pääoman lisäksi korkoa. Tavallisista velkakirjoista eurobondi eroaa yhteisvastuun vuoksi. Liikkeellelaskijana eli velallisena olisi tehtävään määrätty Euroopan unionin virasto, joka ohjaisi lainatut varat edelleen kullekin jäsenvaltiolle. Yhteisvastuun vuoksi muut eurovaltiot sitoutuisivat maksamaan sijoittajalle korvauksia, jos velan alun perin ottanut eurovaltio ei selviytyisi velastaan.

Suomelle yhteisvastuu merkitsisi vastuuta sellaisesta velasta, jonka jokin muu eurovaltio, kuten Italia, Kreikka tai Espanja, ottaa. Kun Suomi on hoitanut omat asiansa näitä maita paremmin, osallistuminen yhteisvastuuseen rasittaisi Suomen luottokelpoisuutta samalla kun se parantaisi velkaa ottaneiden maiden luottokelpoisuutta.

Yhteisvastuun säteilemisestä myös kuntien varainhankinnan kustannuksiin saatiin ensimmäinen viite, kun luottoluokituslaitos Standard & Poor's asetti joulukuussa Suomen kuntien varainhankinnan toimijoiden Kuntarahoitus Oyj:n ja Kuntien takauskeskuksen luottoluokitukset tarkkailuun. Tämä oli seurausta Suomen valtion luottokelpoisuuden ottamisesta tarkkailtavaksi niiden vastuiden vuoksi, jotka Suomelle on koitumassa euroalueelta.

Vastedes on ilmeistä, että euroalueen vastuukustannukset heijastuvat suoraan Suomen valtion tai kuntien varainhoidon kustannuksiin sitä mukaa kuin Suomi osallistuu euroalueen vastuisiin. Vastuita on tärkeää tarkastella myös kuntien kustannusten näkökulmasta, sillä kunnat hoitavat noin kaksi kolmasosaa julkisten peruspalvelujemme rahoituksesta.

Suomen kuntien varainhankinta on esimerkki yhteisvastuullisesta toimintatavasta. Suomalainen "kuntabondi" muistuttaa läheisesti nyt ehdotettuja eurobondeja. Kuntabondeissa toimijoina ovat suomalaiset kunnat, kun taas eurobondissa toimijoina olisivat euroalueen valtiot.

”Suomen kuntabondeissa kunkin kunnan vastuuta rajoittaa kunnan väestön osuus maan väkiluvusta.”

Suomen kunnat ovat järjestäneet kuntabondinsa määräysvallassaan olevien Kuntarahoituksen ja Kuntien takauskeskuksen kautta. Vastaavia järjestelyjä on muun muassa Itävallassa sekä muissa Pohjoismaissa.

Euroopan komissio on kysynyt Suomen Kuntaliiton kantaa eurobondeihin. Kuntaliiton vastaus on hyvin varauksellinen.

Miksi sitten yhteinen varainhankinta ei toimisi euroalueella myös valtioiden varainhankinnassa, kun yhteinen kuntabondi on Suomessa osoittautunut toimivaksi?

Kokemustemme mukaan yhteinen varainhankinta vaatii tiukkaa keskinäistä kuria, selkeitä vastuusuhteita, yhtenäistä lainsäädäntöä ja tilinpitoa, vähäistä velkaantuneisuutta ja kestäväää veropohjaa. Kun nämä edellytykset ovat kunnossa, julkisen vallan toimijat, kuten kunnat, osavaltiot ja valtiot, voivat järjestää varainhankintansa yhdessä joutumatta perimmäiseen vastuuseen toistensa veloista.

Jos taas edellytykset eivät ole kunnossa, mukana olevat toimijat joutuvat epäterveellä ja vinouttavalla tavalla vastuuseen toistensa taloudesta. Suomen kuntabondeissa vinoumien syntyminen on tehokkaasti estetty. Euroalueella näitä vinoutumia estäviä perusrakenteita vasta luodaan.

Toisin kuin kaavailluissa eurobondeissa, Suomen kuntabondeissa toimijat eivät ole täysimääräisesti yhteisvastuussa toistensa veloista. Suomen kuntabondeissa kunkin kunnan vastuuta rajoittaa kunnan väestön osuus maan väkiluvusta.

Vastuun rajauksen lisäksi kunnilla on oikeus saada korvauksia, jos niiden takausvastuu toteutuu jonkin muun kunnan laiminlyönnin tai epäonnistumisen vuoksi. Tällöin vahingon aiheuttanut kunta on velvollinen hyvittämään maksamaan joutuneen kunnan kärsimät tappiot.

Jotta suomalainen kuntabondi voi toimia ilman ylivelkaantumisen riskiä, myös kuntien keskinäisen puuttumisjärjestelmän pitää toimia tehokkaasti. Tätä varten Suomessa on jo vuodesta 2004 ollut käytössä niin sanottu kriisikuntamenettely.

Jos jonkin kunnan talousluvut heikkenevät hälyttävästi ja velka kasvaa liian voimakkaasti, kunta päättyy valtiovarainministeriön kriisikuntamenettelyyn. Tehokkaiden hallinnollisten puuttumiskeinojen vuoksi Suomen kuntien velkaantumista ei ole ollut tarpeen muutoin ohjailla.

Eurobondeissa on kyse myös suomalaisten veronmaksajien edusta. Hyvin ilmeistä on, että eurobondit nostaisivat niin valtion kuin kuntienkin lainanhoitokulut muun euroalueen tasolle.

Suomen kuntien ja kuntayhtymien noin 12 miljardin euron lainakannassa jo yhden prosenttiyksikön nousu merkitsisi kuntien lainanhoidon kulujen kasvua noin 120 miljoonaa euroa vuodessa. Jos korkotaso nousisi 2–3 prosenttiyksikköä, lisäkustannus kunnille ja kuntayhtymille olisi noin 240–360 miljoonaa euroa vuodessa.

Tärkeätä on, että kuntasektorin tarpeelliset investoinnit ja peruskorjaukset voidaan vastedeskin rahoittaa mahdollisimman edullisesti. Tämä on vahva peruste pitää Suomen varainhankinta erillään muusta euroalueesta.

KIRJOITUS ON JULKAISTU HELSINGIN SANOMIEN VIERASKYNÄ-PALSTALLA 1.3.2012